

Een kind is als een vlinder
ledere vlinder begon ooit als een rups
gesponnen in een cocon
om te groeien en te ontwikkelen

En dan te ontwaken
door de warmte van de zon

Tot een vlinder met prachtige kleuren
die zich laat leiden door
het ritme van de wind

en zo zijn mooiste levensdans
te dansen

De ene vliegt snel
de andere traag
Elk volgens zijn eigen ritme

In prachtige kleuren
hoog over ons heen

Op zoek naar een mooie toekomst
een prachtig avontuur, een te ontdekken plaats

Laat ons zorgen voor
de warmte van de zon
de kansen van de wind

Zodat de vlinders kunnen stralen
in al hun kleurenpracht

In het gedicht zitten volgende waarden vervat:

- waardevolle dingen meegeven
- uitgroeien tot waarderende mensen
- gevormd worden tot mensen met zin voor verantwoordelijkheid
- niet alleen onderwijs, maar bijdragen tot opvoeden
- kwaliteitsvol onderwijs
- aandacht voor elk kind
- goed voelen
- op eigen ritme ontplooiën
- leerkracht doet ertoe
- omgeving afstemmen
- ondersteunen
- talenten laten schitteren

ZORGBELEID VBS De Knipoog

INHOUD

1. Onze visie	3
2. Fase 0: preventieve basiszorg	9
3. Fase 1: verhoogde zorg	17
4. Fase 2: uitbreiding van zorg	22
5. Fase 3: overstap naar school op maat	26
6. Ouderbetrokkenheid	28
7. MDO	30
8. Organisatie en inzet ondersteuning zorgleerkrachten	34
9. Taken zorgcoördinator en zorgteam	38
Bijlage	42
Bronnen	44

1. Visie

1.1 Brede visie op zorg draagt de waarden van het:

- Opvoedingsconcept (ontplooiing van iedere lln)
- Zorgvademecum van het katholiek basisonderwijs
- Opdrachten voor het katholiek basisonderwijs in Vlaanderen
 - visie vanuit de katholieke identiteit (alle lln kans op gelukkig worden geven, zeker diegene die groeikansen dreigen te missen; lln optillen tot een hoger ontwikkelingsniveau en hen vaardig maken om deel te nemen en mee te bouwen aan een betere samenleving; ontplooiing van elk kind vanuit hoop en geloof in de groeimogelijkheden van elke lln)
- Samenwerken en overleg
 - Respectvol overleg met ouders, lln, leerkrachtteam, CLB, externe partners, sociale kaart, scholengemeenschap

1.2 Onze visie

Kinderen ontwikkelen zich niet allemaal op dezelfde manier. Ook in onze school zijn er kinderen die extra aandacht vragen. Deze kinderen stellen heel uitdrukkelijk de school voor de **uitdaging om te differentiëren**, dit wil zeggen het aanbod van de school aan te passen aan de noden en mogelijkheden van de kinderen. Het is de taak van ons schoolteam om na te denken over de manier waarop de zorg zal aangeboden worden. Het is heel belangrijk dat problemen zeer snel gedetecteerd worden en er snel gepaste begeleiding wordt aangeboden. **Zorg dragen voor alle kinderen** behoort tot onze belangrijkste taak op school.

Onder *zorgbreedte* verstaan wij onze aanpak om de **leerkansen van alle leerlingen** te **maximaliseren**. Wanneer men aanneemt dat kinderen mogen verschillen, aanvaardt men dat zowel het leertraject als het begin - en eindpunt mogen verschillen. Niet alle kinderen moeten op hetzelfde ogenblik en op dezelfde leeftijd hetzelfde kunnen. En niet alle leerlingen moeten op het einde van het schooljaar op dezelfde wijze geëvalueerd worden. Leerkrachten gaan nadenken over de doelstellingen die ze met het ene kind wel en met het andere kind eventueel niet kunnen bereiken, over hun instructiewijze, over aangepaste materialen die ze nodig hebben, over hun manier van evalueren.

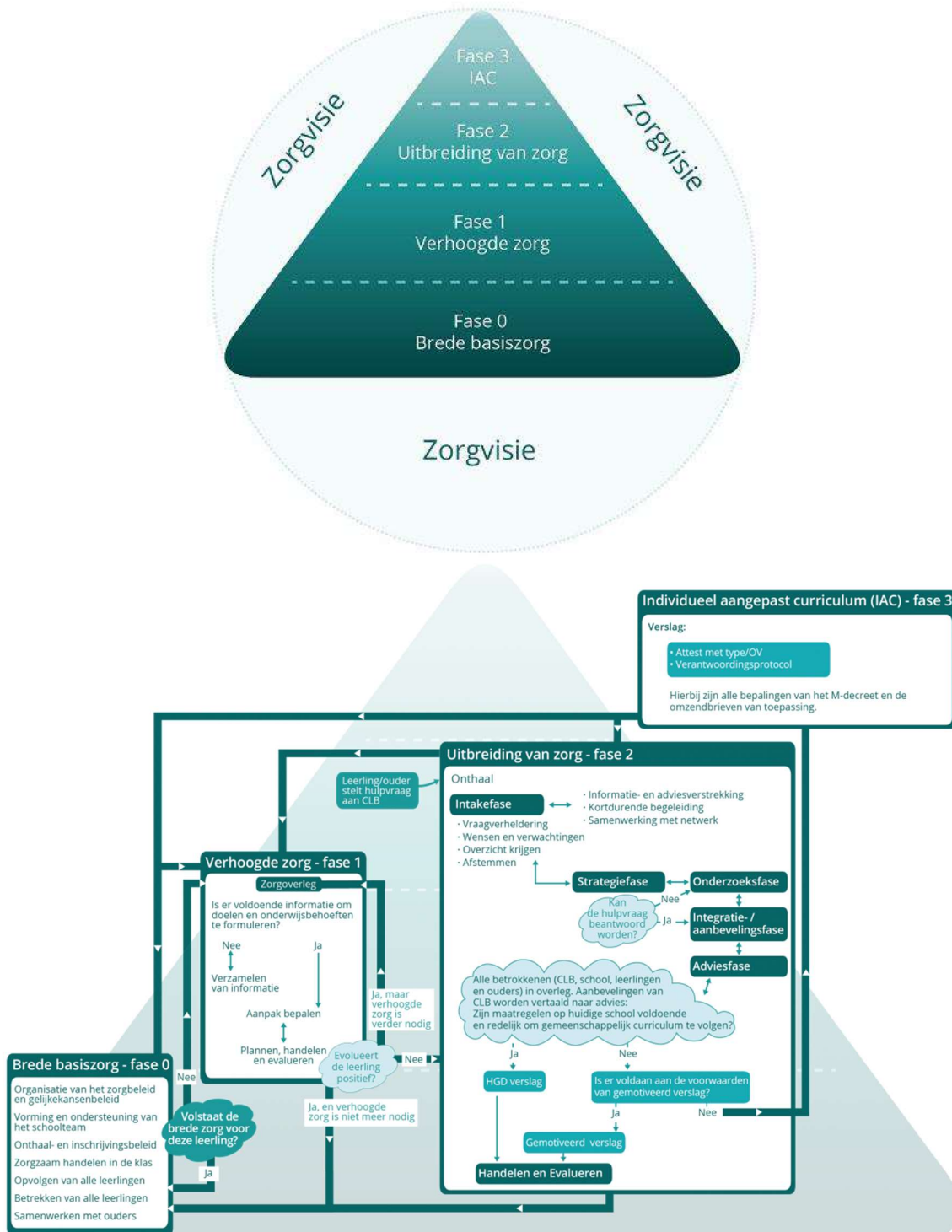
“Zorg dragen” doen wij niet enkel op cognitief vlak. Wij willen benadrukken dat de **emotionele ontwikkeling** van de kinderen voor ons even belangrijk is als de **cognitieve ontwikkeling, attitudes en vaardigheden**. Het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen liggen ons zeer nauw aan het hart. Ook hiervoor willen wij *“zorg dragen”*. Elke leerling, elk personeelslid en elke ouder is mee verantwoordelijk voor het algemeen welbevinden binnen onze school. We willen onze leerlingen in deze huidige maatschappij ook **weerbaarder** maken voor **mentale uitdagingen**.

Ons zorgbeleid wil *vernieuwend* zijn. Door nascholing, overleg, reflectie (betreffende zorg) en inspraak wordt het beleid bijgestuurd en wordt er gewerkt aan onze zorgvisie.

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Zorgbeleid is immers een opdracht voor een heel schoolteam. Het is een gedeelde zorg. Het vergt een hart voor de eigenheid van elk kind, heel veel geduld en begrip, coördinatie en teamoverleg, collegiale ondersteuning en kansen om deskundiger te worden. Het belang van open communicatie wordt hier benadrukt.

1.3 We hanteren het continuüm van zorg

(beslissingsboom: prodia)

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Fase / Rol School vr Gew. Onderw.	Rol pedagogische begeleiding	Rol CLB	Rol ondersteuningsnetwerken / BuO
Fase 0 – brede basiszorg <i>Fase in het zorgcontinuüm waarbij de school vanuit een visie op zorg de ontwikkeling van alle leerlingen stimuleert en problemen tracht te voorkomen door een krachtige leeromgeving te bieden, de leerlingen systematisch op te volgen en actief te werken aan het verminderen van risicofactoren en aan het versterken van beschermende factoren.</i>	De pedagogische begeleidingsdienst ondersteunt op vraag leraren pedagogisch – (vak)didactisch in kwaliteitsvol onderwijs voor iedereen. Hij ondersteunt scholen bij de uitbouw van professioneel intern overleg inzake zorgbeleid. Hij ondersteunt scholen bij de uitbouw van een zorgbeleid vanuit de kenmerken van het beleidsvoerend vermogen. Hij coacht scholen en leraren, zorgcoördinatoren, ... bij de ontwikkeling van een krachtige leeromgeving voor alle leerlingen en bij het uitwerken van maatregelen om te stimuleren, te differentiëren en te remediëren. Hij ondersteunt scholen, leraren, ... bij het omgaan met verschillen en bij het uittekenen van een gelijke kansenbeleid. Hij ondersteunt de scholen en leraren in het communiceren met ouders.	Het CLB gaat – op basis van analyse van bevindingen over leerlingen en hun concrete problemen, zijn kennis van werkzame (evidence based) methodieken en materialen en zijn kennis van het welzijns- en gezondheidsnetwerk – in gesprek met de school en doet voorstellen die het zorgbeleid en de brede basiszorg van de school kunnen optimaliseren. De concrete uitwerking ervan gebeurt door de school, waar nodig ondersteund door de PBD en CLB. Het CLB heeft hier een signaalfunctie.	
→ Het schoolnabije CLB-team onthaalt alle zorgvragen van leerkrachten en schoolteam → Bij leerlinggerichte vragen, zoekt CLB samen met het schoolteam naar oplossingen. Methodiek van het CLB = consultatieve leerlingbegeleiding. → Bij zorgvragen met duidelijke implicaties voor het beleidsvoerend vermogen van de school, wordt de PB om ondersteuning gevraagd. 			
Fase 1 – verhoogde zorg <i>Fase in het zorgcontinuüm waarbij de school extra zorg voorziet onder de vorm van continuering van remediërende, differentiërende maatregelen en uitwerken</i>	De pedagogische begeleidingsdienst ondersteunt het schoolteam om zich te richten op leerlingen of groepen met specifieke onderwijsbehoeften binnen de reguliere werking en binnen het gemeenschappelijk curriculum.	Het CLB ondersteunt de leerkracht en het team in het bieden van verhoogde zorg aan leerlingen met specifieke noden. Het kan gaan om het bespreken, opvolgen en evalueren van lopende maatregelen die de school neemt, of het samen uitwerken van nieuwe maatregelen die een antwoord	

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Fase / Rol School vr Gew. Onderw.	Rol pedagogische begeleiding	Rol CLB	Rol ondersteuningsnetwerken / BuO
van compenserende of dispenserende maatregelen, afgestemd op de specifieke onderwijsbehoeften van bepaalde leerlingen, en voorafgaand aan de fase van uitbreiding van zorg.	Hij ondersteunt leraren bij het uitwerken van maatregelen om te compenseren en te dispensereren. Hij reikt scholen een nascholingsaanbod aan in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.	moeten bieden op de hulpvraag van de leerling. Het CLB werkt in deze fase niet rechtstreeks met de leerling, maar indirect via het coachen van de leerkracht en het team.	
➤ Bij vragen die het reguliere zorgaanbod van de school (dreigen te) overstijgen, doet het CLB in samenspraak met de school aan de leerling en/of de ouders een aanbod voor individuele leerlingbegeleiding waarbij een handelingsgericht diagnostisch traject zal starten (Fase 2). 			
Fase 2 – uitbreiding van zorg <i>Fase in het zorgcontinuüm waarbij de school de maatregelen uit de fase van verhoogde zorg onverkort verderzet en het CLB een proces van handelingsgerichte diagnostiek opstart. Het CLB richt zich daarbij op een uitgebreide analyse van de onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling en op de ondersteuningsbehoeften van de leerkracht(en) en ouders met het oog op het formuleren van adviezen voor het optimaliseren van het proces van afstemming van het onderwijs- en opvoedingsaanbod op de zorgvraag van de leerling. Het CLB bepaalt in samenspraak met de school en de ouders welke bijkomende inzet van middelen, hulp of expertise, hetzij ten aanzien van de school of de leerling, al dan niet in zijn context, wenselijk is alsook de omvang en de duur daarvan.</i>	De pedagogische begeleidingsdienst ondersteunt het beleidsvoerend vermogen van de scholen in samenwerking met CLB en eventuele ondersteuners, vanuit gedeelde verantwoordelijkheid en met aandacht voor ieders eigen opdracht en verantwoordelijkheid. PB ondersteunt scholen bij het borgen of bijsturen van het eigen zorgbeleid (school behoudt immers regie van de zorg).	Samen met de leerkracht en het schoolteam, en in overleg met de leerling en de ouders maakt het leerlingnabije (trajectteam) CLB-team een grondige analyse van de onderwijsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsbehoeften van de leerkracht en de ouders. <u>Vaak</u> gebeurt dit aan de hand van een <u>handelingsgericht diagnostisch traject</u>, onder regie van het CLB. Het einddoel is een handelingsgericht advies over de gewenste ondersteuning, waar alle betrokkenen achter kunnen staan. Het CLB biedt <u>waar nodig en waar mogelijk kortdurende individuele begeleiding</u> aan de leerling (en zijn ouders) met een hulpvraag. De focus ligt daarbij op het samen met de leerling zoeken naar antwoorden en oplossingen voor de problematische situatie, zodat de leerling sterker wordt en terug op eigen kracht verder kan.	Indien de specifieke onderwijsbehoeften van een leerling het reguliere zorgaanbod van de school (dreigen te) overstijgen, kan de school een beroep doen op het ONW / School BuO in overleg met ouders en CLB, ifv leerlinggerichte en/of leerkrachtgerichte / teamgerichte ondersteuning, om hen te versterken in hun onderwijs aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Voor deze leerlingen maakt het CLB een (gemotiveerd) verslag conform de criteria gesteld in het M-decreet. De ouders en de leerling worden uitdrukkelijk betrokken in het vervolgtraject van school, ONW en CLB. Het traject met het CLB wordt in principe afgesloten bij het adviesgesprek aan de ouders, tenzij afgesproken wordt dat het CLB ook aanwezig is op de opstartvergadering. Nadien kan altijd een nieuwe vraag gesteld worden aan het CLB. De hulp van het ONW kan ingeroepen worden door scholen voor

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Fase / Rol School vr Gew. Onderw.	Rol pedagogische begeleiding	Rol CLB	Rol ondersteuningsnetwerken / BuO
		Ondersteuning kan gegeven worden door het zorgteam van de school. De vraag kan gesteld worden aan het ON naar specifieke ondersteuning. Deze opties dienen zorgvuldig overwogen te worden. Als er een schoolwijziging is (bv overstap KO naar LO of van LO naar SO) dan delen de ouders aan de nieuwe school mee dat ondersteuning gewenst is vanuit een ON en ze informeren de oorspronkelijke school / CLB van hun inschrijving.	- Leerlingen met een verslag of gemotiveerd verslag type BA, 3, 7STOS of 9 - Voor leerlingen met een verslag of gemotiveerd verslag type 2, 4, 6 en 7aud kan de school rechtstreeks een BuO school van het betreffende type inschakelen of zich tot het ON wenden. - Voor leerlingen met gedrags- of emotionele problemen die niet beschikken over een (gemotiveerd) verslag. Bij deze leerlingen werd door het CLB in zorgfase 2 een handelingsgericht diagnostisch traject afgerond en de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften zijn geformuleerd en vastgelegd in een multidisciplinaire leerlingenbespreking en advies; de leerling heeft onderwijsbehoeften die de expertise van het ONW vereisen, bovenop de volgehouden ReDiCoDis-maatregelen van de school.
Fase 3 IAC Fase waarin kinderen beschikken over een verslag of criteria types in BuO, en recht hebben op een Individueel Aangepast Curriculum in gewoon onderwijs of toegang tot het buitengewoon onderwijs. IAC is een curriculum waarbij leerdoelen op maat van de leerling met een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs worden geformuleerd. De leerdoelen op maat van de leerling worden gekozen door de klassenraad in afstemming met de ouders, waar mogelijk de leerling, de CLB-medewerker en in voorkomend geval externe ondersteuners, vertrekkende van de ontwikkelingsdoelen en de leerdoelen die het bereiken van de eindtermen beogen. Dit curriculum kan, indien dit noodzakelijk is voor de leerling, ook gebaseerd worden op de ontwikkelingsdoelen van het buitengewoon onderwijs. Het	De pedagogische begeleiding ondersteunt scholen bij het uittekenen van een beleid rond een zorgzame overstap naar een individueel aangepast curriculum. Hij ondersteunt scholen gewoon onderwijs bij de afweging van de vraag van leerlingen om studievoortgang te maken op basis van een individueel aangepast curriculum.	Wanneer in de adviesfase van het HGD-traject blijkt dat de aanpassingen die nodig zijn om een leerling binnen de school mee te nemen binnen een gemeenschappelijk curriculum ofwel <u>disproportioneel</u> ofwel <u>onvoldoende</u> zijn, stelt het CLB voor de leerling een verslag op dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs. De ouders / lln kan echter ook de vraag stellen aan een school voor gewoon onderwijs om studievoortgang te maken op basis van een individueel aangepast curriculum. Ondersteuning vanuit het ON dient hier mee overwogen te worden. Het CLB bespreekt de verschillende mogelijkheden met de leerling en zijn ouders, en begeleidt hen in het kiezen van een gepaste school.	De school stelt de hulpvraag aan het ONW. ↓ Na dispatching van de vraag volgt de vraagverheldering (opstartvergadering) door ONW / school BuO, ifv het matchen van vraag en antwoord (contact met ouders, leerling, school). Het vertrekpunt is steeds het opgemaakt (G)V. ↓ Prioritering – urgentie ↓

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Fase / Rol School vr Gew. Onderw.	Rol pedagogische begeleiding	Rol CLB	Rol ondersteuningsnetwerken / BuO
curriculum wordt naargelang de studievoortgang van de leerling aangepast. Deze leerdoelen moeten worden nagestreefd en beogen de maximale ontplooiing van de leerling en een zo volwaardig mogelijke participatie aan het klas- en schoolgebeuren in de school voor gewoon onderwijs.			Koppeling van ondersteuner aan de hulpvraag. Communicatie / terugkoppeling over het verder verloop van de werking ONW, school BuO aan alle betrokkenen – ouders, leerlingen, leerkrachten, CLB, ...) De school voor gewoon onderwijs heeft hier de regie, maar de ondersteuner kan mee betrokken worden in de contacten. ▽ Voorstel van ondersteuning (leerlinggericht versus leerkracht-teamgericht, duurtijd, frequentie, werkvorm, ...) ▽ Bespreken rol van de ouders / bekwame leerling in het vervolgtraject ▽ Inhoudelijke afspraken, evaluatiemoment – met CLB, ouders, vastleggen ▽ CLB wordt betrokken bij evaluatie bij knipperlichtmomenten: - o Mogelijke wijziging doelgroep of type - o Mogelijke wijziging GC naar IAC of omgekeerd - o Mogelijke verwijzing naar externe diensten - o Vragen rond onderwijsloopbaan ▽ Concrete elementen - o Contactgegevens uitwisselen: ONW / ondersteuner / CLB / ouders ... Opstart van het begeleidingstraject

Stappenplan "van vraag naar antwoord" - versie 2018-06-14

2. FASE 0: preventieve basiszorg

De school biedt voor alle leerlingen dezelfde brede basiszorg met aandacht voor de noden van elke leerling.

Een goed uitgebouwd zorgbeleid met aandacht voor de onderwijsbehoefte van een diverse groep leerlingen!

Krachtlijnen:

- **Krachtige leeromgeving**
- **Remediëren**
- **Differentiëren**
- **Compenseren**

2.1 Krachtige leeromgeving

Om een **preventieve basiszorg** te garanderen dienen we een **veilig klasklimaat** te creëren. (preventief basisoniveau 0 verstevigen aan de hand van tips Gie Deboutte en aandacht voor invoeren klasbouwers) + zie “samen warme school maken”.

- Het is de basis van alle onderwijs.
- Het bepaalt het welbevinden van de kinderen.
- Kinderen ontwikkelen een positief zelfbeeld.
- Het kan preventief werken op pestgedrag.
- Zowel kinderen als leerkrachten voelen zich beter.

Hiernaast gaan we ook vanaf schooljaar 2019 -2020 aan de slag met een nieuw reftersysteem + denken we na over de invulling van de pauzes en “nieuwe speelplaats” waar voor iedereen een plekje is.

Bovenaan in het zorgcontinuüm staat de brede basiszorg. Zoals een ouder zorgt voor zijn kind, zo zorgen de leerkrachten voor hun leerlingen, rekening houdend met de verschillen. **Onze leerkrachten zijn de spilfiguren van zorg.**

Ze creëren van bij de start een aanbod waar zoveel mogelijk leerlingen voordeel uit halen. Leerkrachten gebruiken uitdagende methodes, leermiddelen... rekening houdend met de te bereiken doelen. Het is belangrijk om precies te weten wat een kind 'moet' kennen, en wat het 'mag' kennen. Het doel is dat zoveel mogelijk kinderen de eindtermen kunnen behalen.

Dat vergt een **gedifferentieerde aanpak en een flexibele klasorganisatie, m.a.w. een krachtige leeromgeving**. Het zorgteam ondersteunt daarin. Dit is een kerntaak van alle leerkrachten. Hierdoor kunnen we leerlingen intensief volgen, vanuit gedeelde deskundigheid oplossingen zoeken en kunnen we extra zorg geven in de klas.

2.2 Remediëren, differentiëren en compenseren

Differentiatie is een basishouding. We proberen om leerlingen zover mogelijk te brengen in hun ontwikkeling (op maat van het kind volgens moeilijkheid taak, materiaal, tempo en hoeveelheid,...). Dit betekent het leerpotentieel niet aantasten: de lat hoog leggen voor iedereen. Het lagere schoolteam heeft aan de hand van pedagogische studiedagen (schooljaar 2015 – 2016 en 2016 – 2017) extra inzichten gekregen. Dit proberen we nu uit te werken in de praktijk. Het 3-sporenbeleid is een vaste waarde binnen de lessen. Alsook de co-teaching wordt meer en meer ingeburgerd. Uiteraard is dit niet enkel geldig voor de lagere school, maar besteedt onze kleuterschool hier ook veel aandacht aan.

2.3 Vorderingen in de ontwikkeling

Via **spontane en ook gerichte, systematische observaties** en toetsen volgen de leerkrachten leerlingen op. Op basis daarvan worden interventies ondernomen in de klas. Ook bij evaluatie wordt rekening gehouden met het unieke van iedere leerling. Evaluatie is immers bedoeld om een zicht te krijgen op de vorderingen in de ontwikkeling van elke leerling.

Het accent ligt op het proces, op wie leerlingen geworden zijn en niet alleen op wat ze op een bepaald ogenblik kennen en kunnen. Bij onze schoolrapporten is er ook ruimte voorzien dat zowel leerlingen als de ouders mee kunnen reflecteren over het proces. Naast de schoolse vakken proberen we ook **breed te rapporteren** bij het **leren leren** en **sociale vaardigheden**. Rond het “breed evalueren” werkten we ook voor de lagere school het nieuwe houdingrapport uit, dat vanaf januari 2019 gebruikt wordt. Binnen de kleuterschool proberen we dit ook te visualiseren aan de hand van een **schooleigen groeimannetje**.

2.4 Opvolging

Gedurende het schooljaar vinden er heel wat **overlegmomenten** plaats. Dit gaat over informele als formele momenten.

Informele overlegmomenten:

- Niet geplande overlegmomenten tijdens pauzes, turnuren, vrije momenten
- Spontaan tussen leerkrachten, zorgteam en directie
- Opvolging en overleg via mail
- Zijn ook zinvol ter voorbereiding op formele momenten
- Soms vloeien deze voort uit geplande overlegmomenten

Formele overlegmomenten:

- Vastgestelde overlegmomenten zoals MDO, zorgoverleg, overgangsgesprekken, kindcontacten, oudergesprekken
- Personeelsvergaderingen
- Klas – en leerlingbesprekingen (bv. ook na rapporten)
- Wekelijkse zorgoverlegmomenten
- Overleg kernteam

Alle leerlinginfo wordt gebundeld in het digitale leerlingdossier in Questi.

2.5 Basisschool: kleuterschool

Kleuters worden dagelijks geobserveerd. Hun ontwikkeling in de verschillende fasen van hun kleuter-zijn wordt bekeken op de verschillende ontwikkelingsdomeinen (emotionele, sociale, motorische, taalontwikkeling,...).

We richten ons op het **welbevinden** van de kleuters en op de mate waarin de kleuters **betrokken bezig zijn**. De kleuterjuffen bereiden het MDO en de oudergesprekken vooraf voor. Ze staan dan **gedetailleerd stil bij de verschillende ontwikkelingsaspecten** van de kleuters. Vanaf het schooljaar 2019 -2020 starten we met de verkenning en voorbereiding van de ingebruikname van KWIK.

Op deze manier kan er **beter gedifferentieerd** worden en eventueel **geremedieerd**. Tijdens overlegmomenten worden eventuele bijzonderheden verder geanalyseerd. Er wordt dan gezocht naar oplossingen. Tijdens deze momenten kunnen ook kleuterjuffen kritisch kijken naar hun eigen handelen en reflecteren. Hierna kan er mogelijk een bijsturing gebeuren van de aanpak, aanbod in de klas. We proberen in de toekomst aan de slag te gaan met individuele en / of groepshandelingsplannen via KWIK

Tijdens oudergesprekken (zowel formele als informele gesprekken) wordt deze info doorgegeven aan de ouders.

Bij de **oudste kleuters** wordt er in het begin en op het einde van het schooljaar de rekenbegrippen eind 3de kleuterklas afgenomen van P. Dudal. De analyse gebeurt door de kleuterjuffen zodat zij in de klas hieraan extra aandacht kunnen besteden. Hierna gaat de zorgleerkracht van de kleuterschool aan de slag met de analyse en start deze rekengroepjes op. Ouders krijgen ook tips mee naar huis om bepaalde begrippen speels te oefenen.

In februari worden de Toeters afgenomen. Dit gebeurt om de resultaten naast de klasobservaties te leggen. Op deze manier leren kinderen ook zich voor te bereiden naar het eerste leerjaar en wordt de aandacht en de werkhouding geobserveerd. Bij kinderen die in een risicozone 1 of 2 zaten bij de Toeters of die mee opgenomen werden in het rekengroepje (bv. omwille van verbeteren zelfvertrouwen, werkhouding,...) worden in juni nog de Kontrabas afgenomen.

Ook worden ouders nauw betrokken bij het informeren van de resultaten (oudercontacten, oudergesprekken, informele gesprekken) en de begeleiding van de kinderen (doorgegeven oefenmateriaal tijdens het rekengroepje en bijhorende tips voor de ouders voor thuis, soms ook bijkomend remediërmateriaal afhankelijk van de noden van het kind).

2. 5.1 Welbevinden – socio – emotineel – mentale weerbaarheid - veerkracht

Vanaf februari 2021 zijn we gestart met “**helpende gedachten**” in de kleuterschool (vanaf 2KK) en doorheen de lagere school.

Waarom?

- Tijdens het MDO met CLB spraken we met een kleuterklas rond het opstarten van helpende gedachten om kleuters te leren sturen, zelfvertrouwen te vergroten, angst te verminderen, ... (in functie van mentaal sterker /weerbaar te maken).
- We kunnen allemaal wel een leerling voor ogen nemen uit onze klas of school dat minder vatbaar is voor complimenten, het leven niet door een “roze bril” kan zien en enkel maar moeilijkheden en problemen ziet.
- Hiernaast zien we dit ook als een volgende stap om onze kleuters en leerlingen handvaten aan te reiken om te groeien in veerkracht en mentaal sterker te maken. Een luik waar we sterk op willen inzetten (en tevens in deze periode).
- In het verleden werd dit materiaal ook al aangehaald tijdens gesprekken met externe begeleidingen van leerlingen van onze school.

Hoe gaat dit praktisch in z’n werk?

- Afhankelijk van de interesses van de leerkracht (hoeft niet elke dag te zijn + zie hoeveelheid van het materiaal om te verdelen over een schooljaar) mag er een kaart getrokken worden. Er wordt dan even bij stil gestaan, mogelijks ook een periode naar verwezen.
- De kaarten worden jaarlijks opnieuw gebruikt.

Vanaf schooljaar 2021 -2022 denken we er ook aan om het welbevinden en de betrokkenheid van onze kleuters beter in kaart te brengen. Er wordt nagedacht hoe we dit concreet kunnen maken.

2. 5 basisschool: lagere school

2. 5.1 Welbevinden – socio – emotineel – mentale weerbaarheid - veerkracht

We volgen sinds het schooljaar 2018 – 2019 ook het **welbevinden en de betrokkenheid** systematisch op via het instrument voor zelfevaluatie (Ilse De Volder en Ludo De Lee 2013 -2014). Dit instrument wordt gebruikt in het 4de, 5de en 6de leerjaar. We benaderen het welbevinden vanuit 5 dimensies:

1. Tevredenheid
2. Betrokkenheid
3. Academisch zelfconcept
4. Sociale relaties
5. Pedagogisch klimaat

Vanaf het schooljaar 2021 -2022 wordt ook het welbevinden en de betrokkenheid in kaart gebracht van de leerlingen van het 1ste – 3de leerjaar.

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Voor het 1ste tot en met het 3de leerjaar gebruiken we een sociogram. Soms wordt dit ook afgenomen in de andere leerjaren om een beter zicht te krijgen op onderlinge sociale relaties.

Het is de bedoeling dat er 2 afnames gebeuren per schooljaar. De eerste afname staat gepland in november (na de herfstvakantie). De tweede afname wordt gepland in maart - april. De afname gebeurt digitaal door de zorgleerkrachten. Zij bekijken deze info per school, per klasgroep, mogelijke problemen op leerlingenniveau. Deze resultaten worden bekeken tijdens het zorgoverleg met de zorgcoördinator. Uiteraard wordt de klasleerkracht ook geïnformeerd en betrokken. Deze speelt een belangrijke rol wanneer er acties uitgezet moeten worden.

Vanaf het schooljaar 2019 -2020 willen we ook het socio-emotionele aspect van kinderen nog beter opvolgen. Dit zal nog beter opgenomen worden binnen het zorgteam door momenten in te bouwen voor gesprek en coaching. Aanvankelijk zal het zorgteam kinderen uitnodigen om in gesprek te gaan. Vervolgens worden er ook momenten voorzien, waar leerlingen de stap kunnen zetten, om hulp in te roepen aan de hand van de 'vlinderbrievenbus'.

Hiernaast bouwt het zorgteam ook momenten in om een klasgroep mentaal weerbaarder te maken. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en onderzoekend en in het contact met het moment. Maar ze hebben het heel druk, zoals de volwassenen. Ze krijgen ook heel wat prikkels te verwerken via school, computer, vele hobby's... Daardoor zijn ze snel moe, snel afgeleid en onrustig. Bovendien wordt er ook veel van hen verwacht. De verbinding met zichzelf en elkaar kan hierdoor uit balans geraken. Dit kan leiden tot concentratieproblemen, faalangst, boosheid, agressief gedrag.... Daarom oefenen we tijdens de vlindermomenten in aandacht en bewust aanwezig zijn : stoppen, op adem komen en voelen wat je nodig hebt. Tot rust brengen van gedachten, accepteren van dingen die niet fijn voelen en accepteren van impulsen. Opnieuw leren in het in het nu aanwezig te zijn en opnieuw leren het lichaam te voelen en om te gaan met emoties.

Door een afwisseling tussen actie, ontlading en relaxatie ontdekken ze de mogelijkheden van hun lichaam en hun innerlijke wereld. Wat een positief zelfbeeld, een gegrond vertrouwen en innerlijke rust teweeg brengt. Niet wegstoppen, maar vriendelijke aandacht geven. Een acceptatie of innerlijke houding die erkent dat de dingen zijn zoals ze zijn...vervelend, prettig, neutraal...Een open, milde aanwezigheid, zonder directe mening, maar wel in wezenlijk contact met zichzelf. We zetten hierop in om **onze kinderen mentaal weerbaarder te maken en hun veerkracht op deze manier te vergroten.**

Onze school heeft ook een **vlinderklas**. De 'vlinderklas': een plaats waar de kinderen , net zoals een vlinder, kunnen evolueren en transformeren tot een kind met een veelheid aan talenten en mogelijkheden, met de nodige aandacht voor de eigenheid van het kind. Het is een plekje dat er anders uit ziet dan hun vertrouwde klaslokaal. Met andere kleuren en elementen, die niet schools aandoen en aanvoelen. Omdat kinderen zich hier niet alleen moeten kunnen thuis voelen om leerstof te verwerken. Maar zich ook goed moeten kunnen voelen om in gesprek te gaan, om samen naar een oplossing te zoeken, indien er zich een probleem voordoet of tot rust te komen na een moeilijk moment.

Vanaf schooljaar 2021 – 2022 voorzien we tijdens de middagpauze ook **rustmomenten** voor de leerlingen. Leerlingen die nood aanvoelen, kunnen hiervan gebruik maken. We proberen de frequentie de volgende schooljaren te verhogen aangezien heel wat leerlingen hiervoor open staan en tips willen ontvangen.

2. 5.2 “schoolse ontwikkeling”

Het **leerlingvolgsysteem (LVS)** laat toe dat de ‘schoolse’ ontwikkeling van alle kinderen regelmatig en gedurende hun hele schoolloopbaan in kaart wordt gebracht. Dit gebeurt aan de hand van standaardtoetsen voor spelling en wiskunde (VCLB). Als deze resultaten de observaties van de klas steunen kunnen aangepaste maatregelen worden getroffen worden om de kinderen tijdig bij te sturen. In elk leerjaar worden deze toetsen twee tot drie keer per schooljaar afgenomen. Dit gebeurt midden september, februari, mei (selectief met uitzondering van het 1ste leerjaar).

Functies van het LVS:

- Evolutie van het kind
- Informatie over hoe gedifferentieerd kan worden
- Verdieping beeldvorming: juistere kijk op zwakkere prestaties
- Handelingsplan opstellen
- Aanleiding tot evalueren
- Informatie doorgeven bij overgangsgesprekken
- Overzicht van de beginsituatie
- Objectieve informatie voor ouders en andere betrokkenen
- Basis tot advisering met betrekking tot studiekeuze
- Hefboom van bezinning en vernieuwing op school

Het volgsysteem **richt zich tot alle kinderen**. We willen immers systematisch nakijken of sommige kinderen (dreigen) uit de boot (te) vallen of niet voldoende profiteren van het onderwijsaanbod. Bovendien kan de leerkracht checken of wat deze vermoedde, ook bevestigd wordt en / of zij /hij eventueel bepaalde moeilijkheden over het hoofd heeft gezien. De afname en de correctie gebeurt door de klasleerkracht. De verwerking en analyse gebeurt door de zorgcoördinator.

Na de afname worden door de leerkrachten aan remediëring gedaan op punten waar de kinderen uitvallen. Er wordt ook rekening gehouden bij de differentiatie van nieuwe lessen. Hiernaast worden bij uitvallen ook zorggroepjes gevormd of bijsturing tijdens het 3-sporenbeleid die specifieke moeilijkheden opnieuw herhalen. Dit onder begeleiding van de zorgleerkracht. Er kan ook anderzijds uitdaging geboden worden aan kinderen die een A-Score behalen of zij worden ingezet binnen de differentiatie (in overleg met de lln). We willen ook in het schooljaar 2019 -2020 harder inzetten op “**kangoeroeleerlingen**” en hen extra uitdaging geven tijdens de lessen en pauzemomenten.

De AVI – toetskaarten worden afgenomen in september, februari en mei. Hierna ontvangen de kinderen een bijhorende **leessprongenkaart**. Hierop kunnen de kinderen en de ouders het behaalde AVI-niveau volgen en er is ruimte voor extra tips en eventuele werkpunten. Indien het nodig is, krijgen leerlingen op basis van het behaalde niveau leesmateriaal in de vorm van leesboekjes en/ of bundels mee naar huis. Dit materiaal wordt ook in de klas en op school intensief gebruikt.

We besteden hier heel veel aandacht aan dat het product niet enkel geëvalueerd wordt, maar ook het hele proces (hoe heeft het kind al geoefend, blijvend motiveren / aanmoedigen). Kinderen die in het proces groeien krijgen een “pluim” uitgereikt.

In het eerste, tweede en derde leerjaar voorzien we ook verschillende leesacties. Het vijfde leerjaar ondersteunt het tweede leerjaar met tandemlezen. Tijdens pauzemomenten hebben ook enkele leerjaren de mogelijkheid om “vrij te lezen” in de refter in de leeshoek.

Het zorgteam ondersteunt de **overgang naar het secundair onderwijs**.

Het **infoteam van het CLB** houdt zich bezig met het collectief informeren rond studiekeuze, onderwijslandschap en arbeidsmarkt.

2. 6 Afspraken binnen dit zorgniveau

Klasleerkracht is de spilfiguur.

Rol van de zorgleerkracht: overkoepelende projecten (bv. leren leren, differentiatie, ...), ondersteuning door materialen en advies, niveaubepalingen,....

Rol van het CLB: onthaalteam (fase 0 en fase 1)

ONTHAALTEAM: onthaal en toeleiden, informeren en adviseren, schoolondersteuning

CONTACTPERSOON VAN DE SCHOOL

- Dit is een vaste contactpersoon die flexibel aanwezig kan zijn op school.
- Belangrijk in de basishouding van de onthaalmedewerker: laagdrempelig werken, objectief zijn en vertrouwen creëren
- Het is duidelijk en zichtbaar wie de onthaalmedewerker van de school is.

INFORMATIE-OVERDRACHT (tussen CLB-collega's, naar school en naar externen)

- Elke overdracht gebeurt zo snel mogelijk.
- De verwijzingen gebeuren zo correct mogelijk.
- Het CLB communiceert hierover transparant naar alle partijen en in begrijpelijke taal.

SCHOOLNABIJ WERKEN

- De onthaalmedewerker kan ondersteuning bieden aan het schoolteam.
- De onthaalmedewerker heeft een goede kennis van de schoolcultuur.

BREDE EXPERTISE

- Om een hulpvraag goed te verhelderen kijkt de onthaalmedewerker breed naar de bezorgdheden samen met alle betrokkenen.
- Het CLB geeft correct advies en verwijst correct door.

ZORGBELEID VBS De Knipoog

PRAKTISCHE ORGANISATIE

- De onthaalmedewerker kan regelmatig aanwezig zijn op school en is dan aanspreekbaar voor het team.
- De onthaalmedewerker kan deelnemen aan vaste overlegmomenten.
- De onthaalmedewerker kan flexibel afspraken inplannen.
- De onthaalmedewerker is gemakkelijk bereikbaar.

ANDERE OPMERKINGEN

- Scholen vinden het zinvol om leerlingen op te volgen bij de overgang van lager naar secundair onderwijs.
- Ook inspraak van leerlingen in hun eigen traject is wenselijk.

Wat bieden het CLB de leerkrachten aan:

- Klasinterne zorg: contractwerk, partnerwerk, differentiatie, flexibele klasomgeving, klasdoorbrekend werken, coöperatieve werkvormen, tutoring, strategieën aanbieden, Sprint in de klas, doelen stellen – wat moet een kind kennen, wat mag een kind kennen... .

Zij proberen:

- stimuleren, compenseren en remediëren
- eventueel in overleg met zorgleerkracht

Hoe verloopt de communicatie:

- kind en leerkracht
- tussen klasleerkracht en zorg (ev. CLB)
- tussen klasleerkracht en ouders

3. FASE 1: verhoogde zorg

Heeft de leerling meer zorg nodig dan geboden wordt in de brede basiszorg? → overstap naar verhoogde zorg (zorgteam + leerling + ouders + leerkracht)

Maatregelen bieden aan leerlingen bij wie ongerustheid over leerontwikkeling ontstaat zodat de gestelde leerdoelen toch bereikt kunnen worden.

Krachtlijnen:

- remediëren
- differentiëren
- compenseren
- dispensereren (bij voorkeur in overleg met CLB)

Als de ontwikkeling van een kind niet vlot, ondanks het creëren van een krachtige leeromgeving en de afstemming op de behoefte van de leerling zoals in fase 0 beschreven staat, worden er in overleg stappen gezet om het ontwikkelingsproces een stimulans te geven. Kinderen die zo'n specifieke aanpak nodig hebben worden ook besproken op het intern MDO.

3.1 Handelingsgerichte aanpak

In onze school wordt onmiddellijk gewerkt volgens de principes van het **Handelingsgericht werken (HGW)**. HGW gaat op een systematisch, planmatig en helder pedagogisch-didactisch handelen in een school, uiteraard na overleg met het schoolteam.

ZORGBELEID VBS De Knipoog

HGW heeft pluspunten voor de school. Het is gericht op het formuleren van haalbare en bruikbare adviezen voor de klaspraktijk. En het heeft oog voor de ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten en leerlingen. Als de leerkracht het zorgprobleem niet alleen aankan, moet zij/hij voor ondersteuning kunnen terugvallen op het zorgteam.

Gedetailleerde omschrijving aan de hand van HGW:

- 1. Onderwijsbehoeften staan centraal;*
- 2. Het gaat om afstemming en wisselwerking;*
- 3. De leerkracht doet ertoe;*
- 4. Positieve aspecten zijn van groot belang.*
- 5. We werken constructief samen;*
- 6. Ons handelen is doelgericht;*
- 7. De werkwijze is systematisch en transparant.*

Wat heeft dit kind nodig om dit doel te kunnen bereiken? Wat betekent dit voor mij als leerkracht? Wat betekent het voor de klasgenoten en de ouders? Ter ondersteuning gebruiken we hulpzinnen. Zo concretiseren we het gewenste aanbod naar het dagelijkse handelen van de leerkracht. Hier geven we voorbeelden van hulpzinnen.

Deze leerling heeft ...

een instructie nodig ...

- die verlengd is en waarbij de leerkracht voordoet en hardop denkt;*
- waarbij het nu en het waarom van de opdrachten besproken worden;*
- die de sterke visuele kant benut ter compensatie van het zwakke gehoor (bijvoorbeeld met plaatjes, foto's, pictogrammen, stripverhalen, stappenschema's);*
- die vooral auditief is (hardop voorlezen, instructie in een verhaal, liedje of rijmpje);*
- die kort en krachtig is (doelen, kernpunten en oplossingsstrategieën kort bespreken waarna het kind zelfstandig aan het werk kan);*
- die stimuleert tot meedoen, zoals: samen oefenen met de leerkracht en andere leerlingen, opfrissen of trainen van basisvaardigheden;*
- die stimuleert tot het bedenken van eigen voorbeelden of oplossingen.*

opdrachten, taken, (leer)activiteiten of materialen nodig ...

- die net onder haar niveau liggen zodat zij de komende maand vooral succeservaringen kan opdoen;*
- die net boven zijn niveau liggen zodat hij veel cognitieve uitdaging krijgt;*
- die overzichtelijk zijn door een sobere lay-out met zo min mogelijk afleiding van plaatjes;*
- waarbij het kind alleen de antwoorden hoeft in te vullen;*
- met voorbeelden die stap voor stap uitgewerkt zijn;*
- waarbij het kind gebruik kan maken van schema's, grafieken, diagrammen en dergelijke;*
- die extra leer- en oefenstof bieden;*
- met een specifiek hulpmiddel of (ICT)-programma.*

een leeromgeving of werkvormen nodig ...

- *die aansluiten bij haar belangstelling voor de natuur;*
- *die structuur bieden met een stap-voor-stapplan en zelfcorrigerend zijn zodat hij direct feedback krijgt;*
- *die de denkhandelingen concreet ondersteunen, bijvoorbeeld met een getallenlijn of rekenrekje;*
- *die erop gericht zijn om de leertijd zo goed mogelijk te besteden;*
- *die opgedeeld zijn in kleinere deelactiviteiten en concreet ondersteund worden;*
- *die hem uitdagen, zoals uitbreiding met plustaken en verdiepingsopdrachten;*
- *die ruimte laten voor een eigen keuze of creatieve inbreng.*

feedback nodig ...

- *die consequent en direct op het gewenste gedrag volgt, door het concrete gedrag te benoemen met het positieve effect ("ik zie dat je in je weekplanning precies bijhoudt wat je al gedaan hebt, prima, zo heb je een goed overzicht");*
- *waarbij de inzet en de inspanning worden benadrukt in relatie tot de taak ("je hebt 10 minuten zelfstandig doorgewerkt en daardoor al meer dan de helft van de opdrachten af");*
- *waarbij de succeservaringen worden benadrukt gericht op het proces ("je hebt 8 van de 10 woorden goed geschreven, omdat je nu de woorden eerst in klankgroepjes hebt verdeeld");*
- *die in een grafiekje door het kind zelf wordt verwerkt, zodat het zicht krijgt op zijn eigen ontwikkeling en zich minder met de andere kinderen gaat vergelijken;*
- *die door klasgenoten wordt gegeven, waarbij het kind een compliment krijgt als het lukt om zich te beheersen als iets nog niet goed gaat.*

klasgenoten nodig ...

- *die het kind laten zien en vertellen hoe je kunt samenwerken op een prettige manier;*
- *die accepteren dat hij 'anders' reageert in onverwachte situaties;*
- *die haar vragen mee te spelen in de pauze;*
- *die zijn clowneske gedrag negeren en er niet om lachen;*
- *die hem niet uitdagen door te rijmen op zijn naam.*

een leerkracht nodig ...

- *die overgangen in activiteiten aankondigt en structureert door aan te geven wat er gaat komen en wat dat voor het kind betekent;*
- *die het kind de instructie laat verwoorden, controleert en samen met hem evalueert (responsieve instructie);*
- *die let op haar taalbeleving en deze voorafgaand, tijdens en na de taak met haar bespreekt;*
- *die vriendelijk en beslist is;*
- *die het kind leert successen aan eigen kunnen toe te schrijven;*

- *die situaties creëert waarin haar sterke kanten (behulpzaam en sociaal vaardig) naar voren komen;*
- *die extra leertijd binnen de klas weet te organiseren;*
- *die rustig en geduldig is, doet wat ze zegt en zegt wat ze doet.*

ouders nodig ...

- *die elke dag thuis 10 minuten samen lezen, sommen oefenen;*
- *die achter de gedragsregels op school staan en dit aan hun kind laten weten;*
- *die hun kind de ruimte geven en stimuleren om problemen zelf op te lossen;*
- *die grenzen stellen aan het gedrag van hun kind en zelf het goede voorbeeld geven.*

3.2 Afspraken binnen dit zorgniveau

De rol van het **zorgteam** (=directie, zorgcoördinator, zorgleerkracht(en) en CLB) is een ondersteunende rol op niveau van de leerlingen en de leerkracht. Het specifieke probleem (noden en/of behoeften) wordt niet enkel besproken, maar er wordt ook naar oorzaken/oplossingen gezocht.

Samen wordt een handelingsplan opgesteld, waarbij de draagkracht van alle partijen niet overschreden wordt. **De leerkracht blijft in dit geheel wel de centrale figuur.**

Klasleerkracht is de spilfiguur. Er is eventueel ondersteuning door de zorgleerkracht

Rol van de zorgleerkracht: zoeken van strategieën, maatregelen, materialen voor leerkrachten en kinderen, klasinterne zorg, eventueel extern indien nodig (curr.diff. – sprint), niveaubepalingen, observaties in de klas,...

Eventueel ondersteuning inzetten van PBD (bv. Muzische – evalueren – differentiëren – visievorming...) en CLB als coach.

TRAJECT TEAM van het CLB Analyseren, begeleiden en coördineren (al dan niet met verontrusting)

COMMUNICATIE

- Een transparante afbakening van taken tussen het CLB, de school en externen is belangrijk.
- De trajectmedewerkers zetten in op vertrouwen.

INFORMATIE-OVERDRACHT

- Een goede overdracht tussen het onthaalteam en trajectteam is essentieel zodat de trajectmedewerkers vlot en met voldoende info van start kunnen gaan.
- We willen vermijden dat school, leerlingen en/of ouders hun verhaal meermaals moeten doen.

EXPERTISE

- De trajectmedewerkers geven haalbare adviezen die afgestemd zijn op de leerlingen en het klasgebeuren.

ZORGBELEID VBS De Knipoog

- De trajectmedewerkers hebben voldoende kennis van de schoolcultuur en de schoolpopulatie.
- De trajectmedewerkers kunnen op verschillende vlakken deskundigheid uitbouwen.

VERLOOP TRAJECT

- Ook de trajectmedewerkers worden een vertrouwd gezicht op school.
- Een vlotte doorstroming vanuit het onthaalteam naar het trajectteam blijft mogelijk zodat wachttermijnen beperkt blijven.

DOEL TRAJECT

- De leerling kan opnieuw goed functioneren.
- De leerling heeft het gevoel dat er op een goede manier aan z'n probleem gewerkt wordt of dat het probleem is opgelost.
- De leerling kan terug deelnemen aan het schoolleven.

De leerkrachten proberen:

- stimuleren, compenseren, remediëren en dispensereren
- bespreking op intern MDO (doelen en onderwijsbehoeftes formuleren)

Hoe verloopt de communicatie:

- kind en leerkracht
- tussen klasleerkracht en zorg (ev. CLB)
- tussen klasleerkracht (ev. zorg) en ouders !!!

4. FASE 2: uitbreiding van zorg

Wat als extra zorg op school niet voldoende is voor een leerling? Of wat als school, leerling of ouders niet goed weten wat de leerling nodig heeft om te leren of zich goed te voelen?

→ Overstap naar uitbreiding van zorg (zorgteam + leerling + ouders + leerkracht + CLB)

Beter zicht krijgen op het functioneren van een kind binnen zijn context. Samen met leerling, ouders, schoolteam, CLB en eventueel andere actoren het aanbod beter afstemmen op de zorgvraag van de leerling.

Krachtlijnen

- **Individuele leerlingenbegeleiding door het CLB kan in deze fase van uitbreiding van zorg verschillende vormen aannemen:**
- **HGD-traject (onderzoek)**
- **informatie- en adviesverstrekking zonder HGD-traject (bv. onderwijsloopbaanbegeleiding)**
- **kortdurende begeleiding en samenwerking met externen**

4.1 Aan de slag

Als de schoolinterne expertise ontoereikend is om de leerling verder te brengen in zijn ontwikkeling bespreken we de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling op het MDO. Het CLB beslist op basis van wat er gebeurde in fase 0 en 1, welke stappen verder kunnen gezet worden.

Doel: kinderen met specifieke onderwijsnoden zorg bieden.

- Taak van alle leerkrachten + zorgteam
- Handelingsgericht werken
- Extra instructie, ondersteuning
 - Analyseren diagnostisch onderzoek (taak van CLB / kernteam)
 - MDO (= multidisciplinair overleg, rol van het CLB)
- Opstellen handelingsplan
- Handelingsplan uitvoeren in en/of buiten de klas.
- Ouders informeren en samenwerken al dan niet met externen.

Wanneer we spreken van speciale zorg bevinden we ons in de alarmfase.

Om een **duidelijk beeld te krijgen van de noden** organiseren we gestructureerd drie maal per jaar een multidisciplinair overleg (MDO). De overlegmomenten (MDO) zijn tussen klasleerkracht, zorgleerkracht, directie en CLB. Naast deze vaste overlegmomenten overleggen we ook na individuele testen of bij opvallende veranderingen. Op het MDO maken we afspraken om beter te voldoen aan de noden van de kinderen. We werken een individueel of gezamenlijk begeleidingsplan uit. In ieder geval gaan we in eerste instantie streven naar klasinterne hulp. Dit geldt voor de hele basisschool.

Indien klasinterne hulp niet mogelijk is en de leerling om een bepaalde reden beter buiten de groep begeleid wordt, gebeurt dat door de zorgcoördinator in overleg met alle betrokkenen.

4.1 Welke problemen kunnen dit zijn?

- leerprobleem (omgevingsfactoren, zwakke verstandelijke aanleg, lichamelijke handicap)
- leerstoornis (biologische oorzaak, vaak hardnekkig en blijvend)
- ontwikkelingsstoornis (gedragsstoornis, angststoornis, functiestoornis)
- diagnose van leer- en ontwikkelingsstoornis is taak van externen
Bij het vermoeden van een diagnose: zij geven tips voor begeleiding van stoornissen in de klas. Zorgteam ondersteunt. Het CLB is de draaischijf die dit diagnostisch proces registreert.
- ouders: begrip en geduld tonen in hun aanvaardingsproces
- meerdere contacten kunnen nodig zijn om tot een vlotte samenwerking te komen.
Het is niet onze taak om een diagnose te stellen. Meestal gebeurt het stellen van een diagnose door het CLB, in overleg met de externe begeleiding, na het afnemen van specifieke testen. We hebben wel als taak om deze signalen te bespreken op het intern MDO en MDO en hierna worden de ouders ingelicht. Als zorgleerkracht kan je hier de klasleerkracht en de ouders bijstaan in het op zoek gaan naar informatie over specifieke leerstoornissen. Na de diagnose volgt de begeleiding.
- In onze school trachten we de kinderen te begeleiden binnen de klas of bij bijzondere nood in de zorgklas. Ook kan de klasleerkracht binnen de klas werken met aangepaste maatregelen.

4.2 Betrokken partners

Om de leerlingen zo goed mogelijk te ondersteunen zijn er soms heel wat partners betrokken.

De school-overstijgende zorg kan op volgende manieren gebeuren:

- **Ondersteuningsnetwerk:** Het geïntegreerd onderwijs heeft als doelstelling jongeren met een handicap en/of leer- en opvoedingsmoeilijkheden tijdelijk of permanent, gedeeltelijk of volledig de lessen of activiteiten te laten volgen in een school voor gewoon onderwijs met hulp vanuit het buitengewoon onderwijs. Dit wil zeggen dat deze leerlingen, mits ondersteuning, toch dezelfde leerdoelstellingen kunnen behalen als hun klasgenoten in het gewone onderwijs. Het is dus deze leerling die zich - met wat hulp - aanpast aan de rest van de klas.
- **Logopedie en kinesithérapie:** Het is de behandeling van problemen in de mondelinge, schriftelijke of non-verbale communicatie. We werken samen met logopedisten die zowel buiten als binnen de schoolmuren werken met kinderen. Dit geldt ook voor kinesithérapie, voor de behandeling van fijne en grove motoriek en de ruimtelijke oriëntatie.
- **Revalidatie:** Het is een medische term die *herstel* betekent, of letterlijk *weer valide worden* na een ongeval of medische ingreep. Het revalidatieproces kan behoorlijk ingewikkeld zijn, en zowel lichamelijke als psychische aspecten omvatten. Vandaar dat een gespecialiseerde revalidatiearts de multidisciplinaire behandeling coördineert en de juiste disciplines voorschrijft: kinesithérapie, ergotherapie, logopedie, psychotherapie, maatschappelijk werk, en verder hulp van bv. een revalidatietechnicus, orthopedisch schoentechnicus, orthopedisch instrumentenmaker, cognitief trainer, revalidatieverpleegkundige, bewegingsdeskundige en/of pedagoog.

4.3 Afspraken binnen dit zorgniveau

Klasleerkracht is de spilfiguur. Deze wordt ondersteund door een zorgleerkracht en eventueel ook door andere partners (bv. GON, logo, psycholoog,...).

Rol van de klasleerkracht: doelen en onderwijsbehoeftes formuleren, klasinterne zorg en klasexterne zorg, geïntegreerde zorg

Rol van de zorgleerkracht: op elkaar afstemmen van alle partijen, ondersteunen in de klas, ev. klasextern

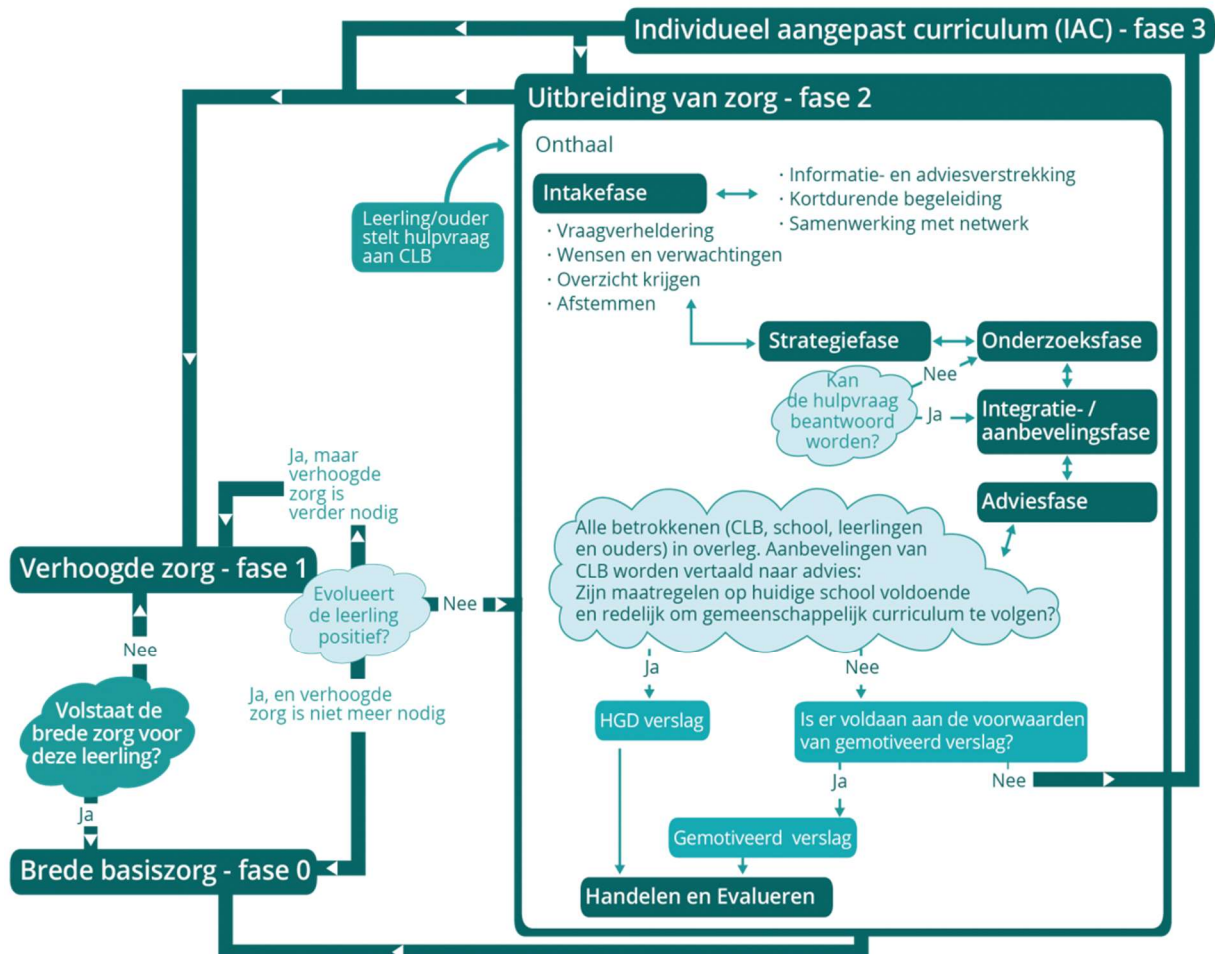
Rol van het CLB: sterk aanwezig in deze fase via het trajectteam.

De leerkrachten proberen:

- stimuleren, compenseren, remediëren en dispensereren
- bespreking op MDO met CLB

Hoe verloopt de communicatie:

- kind en leerkracht
- tussen klasleerkracht, CLB en zorg
- tussen klasleerkracht, CLB, zorg en ouders

5. FASE 3: overstap naar een school op maat

Wat als een leerling meer nodig heeft om te leren, dan wat zijn school kan bieden?

Sommige leerlingen hebben specifieke onderwijsbehoeften (SOB) . Deze leerlingen hebben langdurige en belangrijke problemen om het gemeenschappelijk curriculum te volgen.

Specifieke onderwijsbehoeften vragen om aanpassingen in de school en/of klas.

Deze aanpassingen zijn soms niet redelijk voor de school of kunnen er niet voldoende voor zorgen dat de leerling het gemeenschappelijk curriculum kan blijven volgen.

Het CLB-team, de leerling, zijn ouders en de school kunnen dan beslissen om een 'verslag' op te maken. Het opmaken van een 'verslag' houdt geen automatische overstap in naar een school voor buitengewoon onderwijs.

5.1 In de praktijk

We moeten er goed over waken dat al de te nemen maatregelen voor alle betrokkenen **haalbaar** zijn. Bovendien is het belangrijk dat het kind nog steeds **actief** participeert in ons onderwijsgebeuren en dat er nog **leerwinst** is.

Wanneer de noden van de leerling wijzigen en de school de aanpassingen die de leerling nodig heeft, niet meer kan aanbieden, is een overstap naar school op maat mogelijk.

Het is onze taak om, in **overleg met de ouders**, naar de meest zinvolle onderwijsoplossing te zoeken. Dit gebeurt steeds in samenspraak en aanwezigheid van het CLB. Ook gaan ouders vaak een aanvaardingsproces door. Het is belangrijk om ze te ondersteunen en hen te begeleiden in het maken van bv. de schoolkeuze. We kunnen de drempel verlagen door met hen mee op stap te gaan, scholen te gaan verkennen...

Scenario's voor leerlingen met verslag:

Ouders en leerling kiezen voor:

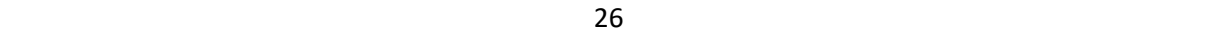
- IAC in huidige school voor gewoon onderwijs, mits akkoord school
 - GC (gemeenschappelijk Curriculum) of IAC in nieuwe school voor gewoon onderwijs, inschrijving onder ontbindende voorwaarden
 - stap naar school voor buitengewoon onderwijs
- Binnen het individueel aangepast curriculum wordt er steeds nagegaan of een terugkeer naar het gemeenschappelijk curriculum mogelijk is.

5.2 Afspraken binnen dit zorgniveau

Klasleerkracht is de spilfiguur. Deze wordt ondersteund door een zorgleerkracht en eventueel ook door andere partners (bv. GON, logo, psycholoog,...)

Zij proberen:

- stimuleren, compenseren, remediëren en dispensereren
- bespreking op MDO met CLB

6. Ouderbetrokkenheid

Ouders zijn partners in het leren van de leerling. Een krachtige samenwerking is noodzakelijk. We investeren in 'informereren', 'actieve betrokkenheid' en 'ondersteunen en meedenken'.

We proberen het **contact met ouders te bevorderen en hen nauw te betrekken in het leerproces en de ontwikkeling van hun kind** :

We houden ouders op de hoogte van de ontwikkeling van hun kind (via oudergesprekken, oudercontacten, brieven, mails, ...). Hiernaast wordt er ook aangepast oefenmateriaal aangeboden voor in de klas en thuis. Ook nodigen we hen uit voor een gesprek.

Onze deur staat steeds open voor ouders. Hiernaast kunnen zij ons steeds aanspreken op school of een afspraak maken via de agenda of mail.

We laten de ouders meeleven met hetgeen in de school leeft (via brieven, website, deelname tijdens allerlei activiteiten,...)

Onze school werkt ook nauw samen met de **ouderraad**. Op elke ouderraadvergadering is een afvaardiging van het leerkrachtenteam.

Voor de **ganse school** organiseert het schoolteam:

- Openklasavond in augustus, zodat ouders en kinderen kunnen kennismaken met de nieuwe klas en leerkracht van het komende schooljaar.
- Informatie over activiteiten, schoolleven, ... gebeurt via brieven, mails, website, infoborden.
- Infoavond in september (algemene klas- en schoolinformatie)
- 3 geplande oudercontacten per schooljaar (KS: november, maart en juni – LS: december, april en juni)
- Oudergesprekken (al dan niet in aanwezigheid van CLB en externe partners)
- Diverse activiteiten: activiteit voor de warmste week / inzameling 'Make a wish', eetdag, kerstallentocht, scholenveldloop, carnavalbal, lichtmisviering, eucharistievieringen, schoolfeest,...)
- Verschillende activiteiten gedurende het schooljaar in alle klassen: van lees- tot fruitmoeders, knutselouders, friemelteam, mama en papa in de klas...
- We willen ouders betrekken bij belangrijke overgangsmomenten zoals de overstap van 3K naar het eerste leerjaar, proclamatie van de kinderen in het zesde leerjaar
- ...

Om de ouders optimaal te betrekken bij het schoolgebeuren worden er **in de kleuterschool** volgende acties ondernomen:

- onthaal elke ochtend door alle kleuterjuffen op de kleuterspeelplaats (aanwezigheid vanaf 8u30)
- openklasmoment voor elke instapdag
- verjaardagskoffer mee naar huis (interactie tussen school en thuis)
- gebruik van picto's, zo kunnen ook anderstalige ouders meer begrijpen
- activiteitenblaadjes per thema zodat ouders weten waar de kleuters mee bezig zijn (weetjewatje)
- communicatie tussen ouders en juf, bij het ophalen of brengen naar school.

- Oudergesprekken, al dan niet in samenwerking met het CLB
- uitnodiging van ouders die aansluiten bij het thema
- ...

Om de ouders optimaal te betrekken bij het schoolgebeuren worden er **in de lagere school** volgende acties ondernomen:

- Communicatie via schoolagenda: werk en les maar ook ruimte voor mededelingen /afspraken
- 4 keer per schooljaar krijgen de leerlingen een rapport mee naar huis. Hiermee willen we de ouders informeren over de prestaties. We geven de ouders en het kind de ruimte om hierover kort te reflecteren.
- Het leef – en leerhoudingen rapport gaat mee ongeveer om de 4/5 weken. Er wordt tijd gemaakt om dit te evalueren in de klas, tussen leerkracht en leerling. Ouders krijgen ook de mogelijkheid om dit te bekijken en vragen te formuleren / door te geven.
- Diverse informele gesprekken tussen ouders, zorg en/of leerkrachten en directie : ‘speelplaats – en poortgesprekken’.
- Adviseren van studiekeuze in samenspraak met leerling, ouders, leerkracht, zorgleerkrachten, directie (bij sommige lln ook CLB). Hiernaast werd ook in de Baso-fiche ruimte voorzien voor de mening van de leerling, leerkracht en school.
- MDO met externen (logo, kiné, ON ...) en ouders
- Heen – en weerschriftjes met externe begeleiders of mails tussen alle partijen
- ...

Hiernaast ondersteunen ouders die vroeger leerlingen bij ons op school hadden onze huidige schoolwerking (bv. uitwerking visievorming, rustmomenten voor de leerlingen, ...). Deze mensen dragen de school een warm hart toe en willen iets betekenen voor de leerlingen van onze school.

7. MDO

Het MDO is het multidisciplinair overleg. Het is een overlegorgaan binnen de school waaraan de klastitularis, de zorgleerkracht, de zorgcoördinator, de directie en een CLB-medewerker deelnemen. Het MDO wordt driemaal per jaar georganiseerd.

Intern MDO

- Drie keer per jaar (oktober en maart en mei)
- Kleuterjuffen dienen het MDO zeer goed voor te bereiden in Questi
- Leerkrachten van de lagere school voorzien per leerling die besproken wordt een aanmelding + een handelingsplan.
- Zicht krijgen op de problemen, noden in kaart brengen bij alle partijen, oplossingen aanreiken, maatregelen en hulpmiddelen evalueren, opvolging van lopende zaken.
- Filteren zorgleerlingen voor MDO met CLB

MDO met CLB :

- Zorgleerlingen die gefilterd werden uit het intern MDO
- Formuleren van een duidelijke hulpvraag aan het CLB
- Bekijken welke extra hulp ingezet / uitgetoetst kan worden

7.1 VCLB

Info voor ouders:

Onze school werkt samen met VCLB Kempen, te Herentals (CLB = Centrum voor Leerlingen Begeleiding). Het VCLB volgt volgende zaken op: het wel en wee van uw kinderen, hoe ze het doen op school, hoe ze zich voelen, hun gezondheid. Het welbevinden van de leerling staat altijd centraal. Er werken psychologen, pedagogen, maatschappelijk werkers, psychologisch assistenten, verpleegkundigen, artsen en administratieve medewerkers.

Ze luisteren naar vragen van leerkrachten, ouders en ook van leerlingen zelf. Ze observeren in de klas, overleggen met de klasleerkracht, bemiddelen, hebben contact met specialisten,... Kortom : ze zoeken mee naar een oplossing, in samenwerking met onze school en de ouders. Het CLB werkt gratis en in vertrouwen (de CLB-medewerkers zijn gebonden aan het beroepsgeheim).

CLB-team Herentals

Tel: 014 / 24.70.70

Onthaalteam: Lieve Vanbel (KS) en Diane Kempen (LS)

Trajectteam: Karine Houbrechts, Anne De Schuytere, Nele Van Rossum

Medisch team: Inge Castelyns en Anouck Moens

Hierbij ook nog even uitleg rond het **medisch team** van het CLB:

MEDISCH TEAM Medische activiteiten in het kader van preventie

INHOUD ONDERZOEK

- Er is ruimte voor het stellen en beantwoorden van vragen.
- Er is voldoende tijd voor een individuele aanpak.
- Mogelijke medische problemen worden effectief opgemerkt.

COMMUNICATIE

- De school beschikt over duidelijke info over het verloop van het onderzoek.
- De medische vragenlijst is beschikbaar in andere talen.
- De communicatie en infodoorstroming naar ouders en school verloopt goed.
- De toon van de brieven voor de ouders is niet beschuldigend of betuttelend.
- Dezelfde info wordt niet telkens opnieuw bevraagd bij de ouders.

BETROKKENHEID OUDERS-SCHOOL

- Het CLB zet in op het verhogen van de betrokkenheid van ouders.
- Het CLB besteedt extra aandacht aan kansarme ouders, zowel wat betreft betrokkenheid als praktische zaken, zoals vervoer naar de vestiging.
- Het CLB houdt rekening met vragen van de school.

ZORGBELEID VBS De Knipoog

ANDERE OPMERKINGEN

- De school apprecieert een minimale impact van de onderzoeken op de onderwijstijd. Een locatie dicht bij de school kan daar mee voor zorgen.

7.2 Aanmelding MDO en individueel handelingsplan

	AANMELDING MDO Aangemeld door: Naam leerling: Klas: Aanmeldingsdatum:
---	---

1. Aanmeldingsreden 1.1 Probleemsituering (korte toelichting van het probleem volgens school - ouders - kind)
2. Voorlopige verklaring (mogelijke oorzaken volgens school - ouders - kind) School: Ouders: Kind:
3. Beschikbare relevante info over onderwijs- en opvoedingssituatie:
4. Genomen maatregelen of interventies (in- en extern)
5. Instanties die nu betrokken zijn + contactpersoon (indien relevant)
6. Welke concrete hulpvragen zijn er? Welke verwachtingen zijn er?
8. Zijn er bepaalde onderwijsbehoeften van het kind? Wat heeft het kind nodig? Zijn er bepaalde ondersteuningsbehoeften voor de lkr. / ouders

	INDIVIDUEEL HANDELINGSPLAN / ACTIES
<i>Geplande begeleidingsperiode loopt:</i> van tot	
WAT + HOE • <i>Wat is het doel(en)</i> • <i>Wat gaan we doen om de doelen te behalen?</i> • <i>Hoe gaan we de doelen aanpakken? In de klas, door de zorgleerkracht, externe partijen, thuis, ...</i>	
EVALUATIE: • <i>Geplande evaluatiedatum:</i> 1. <i>Herfstrapport + intern overleg</i> 2. <i>Kerstrapport + intern overleg</i> 3. <i>MDO midden schooljaar</i> 4. <i>Paasrapport + intern overleg</i> 5. <i>Eind MDO + intern overleg</i> 6. <i>Eindrapport + intern overleg</i>	

8 Organisatie en inzet ondersteuning zorgleerkrachten

Vanaf schooljaar 2019 -2020 neemt juf Leen Van Eynde de zorgtaak over van enkele collega's. Zij heeft een ondersteunende taak in verschillende klassen.

VISIE: inzetbaarheid zorg

DOEL: zorg voor de kinderen = werken met de kinderen. De zorg die de zorgleerkrachten bieden is KIND-gericht.

- Fungeren als co-teacher in de klas. Eén van beide leerkrachten geeft directe instructie, de andere geeft verlengde instructie. Voorafgaandelijk wordt afgesproken wie welke taak op zich neemt. Beide leerkrachten werken de hele les samen. De ene leerkracht geeft een les aan de grote groep, terwijl de andere leerkracht leerlingen bijwerkt of een herhaalde instructie geeft aan een kleine groep. Liefst in hetzelfde lokaal indien mogelijk.
- Verbeterwerk of kopieerwerk : hoort niet tot de taak van de zorgleerkracht. Wie geen ondersteuning nodig heeft voor bepaalde leerlingen, staat de tijd af aan de zorgleerkracht om zich in andere klas(sen) in te zetten. Kopieerwerk hoort bij diegene die de les geeft.
- De zorgleerkracht kan een les overnemen zodat de klasleerkracht kindgesprekken kan organiseren voor het houdingenrapport.
- Evenredige of onevenredige verdeling van de lestijden over de verschillende klassen. Er is gestart met een bepaalde verdeling over de verschillende klassen. De verdeling wordt geëvalueerd en bijgestuurd wanneer er, na overleg in het zorgteam, nood is aan uitbreiding of verschuiving in één of meerdere leerjaren. Dit dient doorgecommuniceerd te worden aan de leerkrachten en zorgleerkrachten.
- Opvolging van leerlingen met socio-emotionele bagage doormiddel van kindgesprekken, opvolging van deze leerlingen en bespreking in het zorgteam
- Leerlingen versterken of aanleren van mentale weerbaarheid en veerkracht
- Zorgbeleid uitbouwen
- Ondersteuning pedagogische realisaties

9 Taken zorgcoördinator

Hieronder een beknopt overzicht van de taken:

NIVEAUS:

- scholengemeenschap
- school
- leerkrachten
- leerlingen

TAKEN: **cyclisch / systematisch**

- Vertrekkend vanuit noden / onderwijsbehoeften van:
 - Lln (individu of groep)
 - Ouders / betrokkenen
 - School
- HGW
- Overleg
- Afspraken / acties
- Evaluaties
- Opvolging

Info verzamelen – doorgeven – afstemmen

Prioriteiten en acties uitwerken

BETROKKENEN:

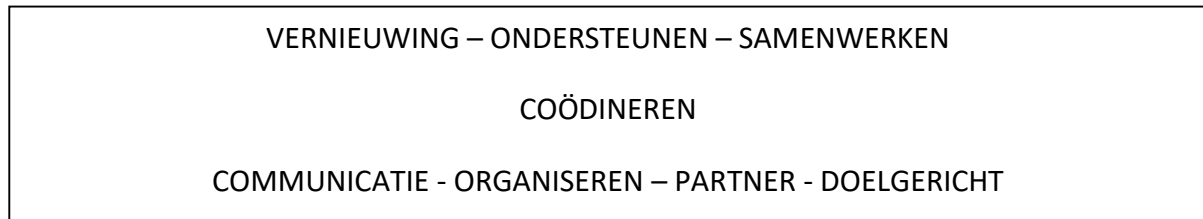
- leerlingen
- leerkrachten
- directie
- ouders
- CLB
- logo
- kiné
- ON
- Revalidatie (Carrewiel)
- vrijwilligers
- scholengemeenschap

ATTITUDES + COMPETENTIES:

- Vernieuwing
- Ondersteunen
- Samenwerken
- Coördineren
- Communicatie
- Organiseren
- Partner
- Doelgericht

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Hieronder een meer visuele voorstelling van de taken:

INFO VERZAMELEN / DOORGEVEN / AFSTEMMEN

BETROKKENEN

NODEN/ONDERWIJSBEHOEFTE (lln, lkr, ouder(s), school)

HGW

OVERLEG

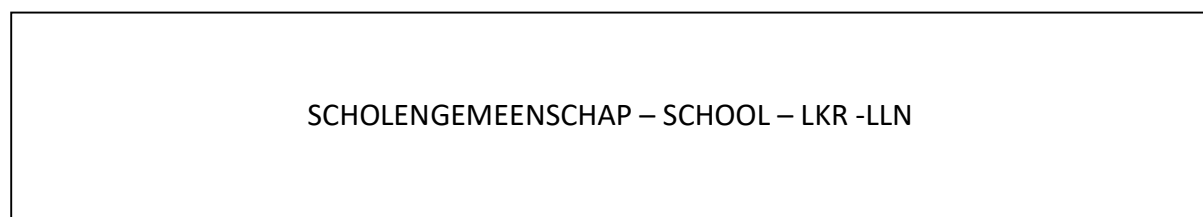
AFSPRAKEN / ACTIES UITWERKEN

EVALUATIES

OPVOLGING

9 1 Takenlijst zorgcoördinator en zorgteam

Deze takenlijst dient jaarlijks aangepast te worden naargelang er nieuwe afspraken worden gemaakt of er uitbreiding / wijziging is binnen het zorgteam.

Op het niveau van de scholengemeenschap

- Maandelijks vergaderingen volgen;
- Gemeenschappelijke prioriteiten uitwerken
- Vernieuwingen opvolgen

Op het niveau van de school

- Ervoor zorgen dat er duidelijke afspraken gemaakt worden over de wijze waarop in de leerplandoelen zal gedifferentieerd worden.
- Ervoor zorgen dat er duidelijke afspraken zijn omtrent de wijze waarop aan remediëring gedaan wordt.
- Ervoor zorgen dat er duidelijke afspraken gemaakt worden over de wijze waarop het curriculum gecompenseerd (ondersteunende aanpak) en gedispenseerd (vrijgesteld) wordt.
- Ervoor zorgen dat er duidelijke afspraken zijn omtrent het opstellen van handelingsplannen (pedagogisch-didactische planning) voor kinderen met zorgnoden.
- Pedagogisch-didactische knelpunten bespreekbaar stellen en samen met de collega's op zoek gaan naar een gelijkgerichte aanpak binnen de school.
- Ervoor zorgen dat er op school overlegd wordt over een didactiek die leer- en ontwikkelingsnoden voorkomt en helpt oplossen.
- Ervoor zorgen dat met alle betrokkenen werkafspraken gemaakt worden die de efficiëntie van het onderwijsleerproces van alle kinderen bevorderen.
- Voor een documentatiecentrum zorgen met gespecialiseerde boeken en materialen voor leerkrachten, leerlingen en ouders.
- Een aanspreekpunt zijn voor leerkrachten.
- De klasleerkrachten ondersteunen in het hanteren van instrumenten en procedures om de leeruitkomsten van de leerlingen te registreren met betrekking tot LVS en rapportering
- De klasleerkrachten ondersteunen bij het beoordelen van de prestaties van alle leerlingen en bij het trekken van conclusies voor de verdere werking.
- Over resultaten van de leerlingen rapporteren naar al diegenen die er belang bij hebben.
- Samen met de collega's van het schoolteam en conform de regelgeving, een zorgbeleid uitbouwen waarin alle zorginitiatieven van de school verwerkt zitten en dat onderdeel is van het schoolwerkplan.
- Vernieuwingsprojecten die met "zorg" te maken hebben, aanbrengen, coördineren en mee implementeren.
- De samenwerking met externe partners onderhouden.
- Activiteiten voorbereiden en registreren in een agenda.
- Waken over het realiseren van de afspraken zoals die vastgelegd zijn in het prioriteitenplan.

ZORGBELEID VBS De Knipoog

- Interventies rond zorg opvolgen en meewerken aan de evaluatie ervan.
- De samenwerking met de ouders mee organiseren en ondersteunen.
- De MDO's mee voorbereiden, organiseren en de opvolging van gemaakte afspraken begeleiden.
- Samenwerken met collega's en pedagogische begeleiders aan pedagogisch-didactische maatregelen om het zorgbeleid van de school te realiseren.
- Participeren aan samenwerkingsinitiatieven met scholen uit de scholengemeenschap.
- Werken aan zijn eigen professionalisering via netwerkvorming met collega's uit andere scholen en mensen uit de welzijnssector, CLB, pedagogische begeleiding...
- Steeds updaten van de leerlingenregistratie m.b.t. zorg in Questi

Op het niveau van leerkrachten:

- De mogelijkheden onderzoeken om voor (groepen van) leerlingen en voor verschillende leergebieden te differentiëren in het onderwijsaanbod of de doelen van het leerplan.
 - o Zeer belangrijk: de klasleerkracht hierin ondersteunen, raad geven, sturen.
- De klasleerkracht ondersteunen in het omgaan met leerlijnen als basis voor gedifferentieerde leertrajecten.
- De klasleerkracht ondersteunen bij het gedifferentieerd werken aan leerdoelen.
- De klasleerkracht ondersteunen in het werken met gedifferentieerde leertrajecten.
- De klasleerkracht ondersteunen bij het uitwerken van gepaste remediëring.
- De klasleerkracht ondersteunen bij het zoeken en uitvoeren van compenserende maatregelen.
 - o Zeer belangrijk: niet alleen ondersteunen, maar ook stimuleren!
- Individuele handelingsplannen mee uitwerken.
 - o Opnemen in leerlingendossier (Questi).
- De klasleerkracht coachen in het zoeken naar een onderwijsaanpak die kinderen ondersteunt in het leren.
 - o Hierin je kennis doorgeven tijdens personeelsvergaderingen (bv. je nascholingen delen).
- De klasleerkracht coachen bij het gedifferentieerd werken (hoe differentiëren, met welke taken, materialen en media).
- De klasleerkracht ondersteunen in het werken vanuit principes van goed onderwijs (interactief, gericht op reflectie op het leren,...) ook als ze werken met kinderen met zorgnoden. (zie ook 'leren leren')
- De klasleerkracht ondersteunen in het omgaan met gedragsproblemen en in het consequent toepassen van gedragsregels.
- Mee participeren aan de observatie van leerlingen.
- Begeleiden van kinderen met gedragsproblemen.
- Zorgen voor individuele remediëring van kinderen met hardnekkige problemen.
- Bundelen lninfo voor externen of lninfo verzamelen doorgeven / communiceren

Op het niveau van de leerlingen (acties die op de bovenstaande niveaus worden georganiseerd hebben ook rechtstreeks of onrechtstreeks te maken met onze leerlingen)

- Mee observaties uitvoeren met betrekking tot de zorgleerlingen.
- Diagnostische toetsen uitvoeren op vraag van de klasleerkracht of directie

- Hulp geven aan leerlingen met individuele zorgvragen over o.a. pesten, werkhouding,...
 - Duidelijk maken aan de leerlingen dat ook jij vertrouwenspersoon bent wanneer er problemen zijn.
 - Intensieve opvolging rond pestproblematiek
- Afname leestoetsen (Avi's) 3 keer per schooljaar. Hierbij hoort de extra aanmoediging voor lkr en lln en op maat gepast oefenmateriaal en vorderingen in kaart brengen op de kangoeroekaart (nadruk op kwalitatieve beschrijving).
- Aanbieden van leesbladen op niveau - leestips voor ouders + remediërbundels voor leerlingen die het beoogde AVI-niveau niet behalen
- Afname leesvoorwaarden eerste leerjaar door klasleerkrachten
- Testen van rekenbegrippen derde kleuterklas (begin en einde SJ)
- Begeleiden van leerlingen en kleuters die specifieke zorg nodig hebben
- Oefenbundeltjes op basis van uitval op LVS, door klasleerkrachten en/of zorglkr
- Brugfigurenproject Rode Kruis en gepensioneerd leerkrachten begeleiding
- Opmaken van oefenbundels en leestaken voor de vakantiemaanden (voor de zorgkinderen), door klasleerkrachten en zorgleerkracht

9.2 Takenlijst zorgleerkracht lagere school concreet

Deze takenlijst dient jaarlijks aangepast te worden naargelang er nieuwe afspraken worden gemaakt of er uitbreiding / wijziging is binnen het zorgteam.

Op het niveau van de school

- Ondersteuning kernteam
- Opvolgen pedagogisch – didactische taken + vernieuwingen invoeren
- Prioriteiten uitzetten
- Ondersteuning zorgteam: visie uitzetten, richting geven, uitwerking
- Afspraken binnen de school rond zorgondersteuning
- Optimaliseren van verticale groeilijnen
- Praktische zorgondersteuning in klassen

Op het niveau van leerkrachten:

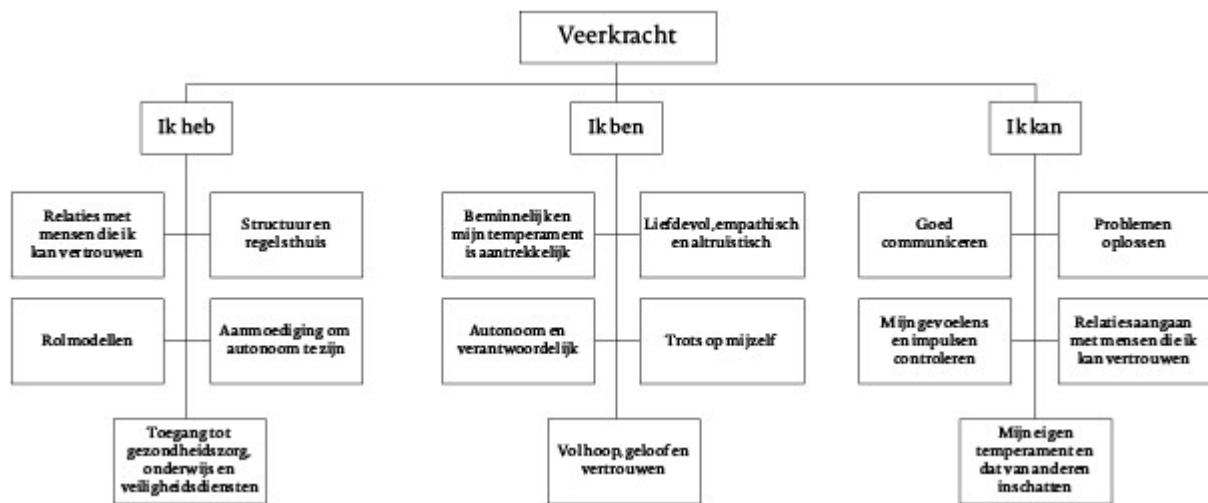
- Leerkrachten ondersteunen tijdens het 3-sporenbeleid door in co-teaching te gaan (4de, 5de en 6de lj)
 - Zorgleerkracht vangt vaak de zorgleerlingen op
 - Wanneer er in het miniklasje gewerkt wordt, wordt een aandacht besteed aan de basisfouten en wordt er gerichte remediëring voorzien
- Vlindermomenten inbouwen zodat de klasleerkracht kindgesprekken kan organiseren of gerichte remediëring kan uitvoeren
- Ondersteunen van leerkrachten bij zorgleerlingen (in de brede zin van het woord)
 - Leerstof, eigen traject, socio-emotioneel, ...

Op het niveau van de leerlingen

- Tijdens het 3-sporenbeleid (4de, 5de en 6de lj) ondersteuning van zorgleerlingen
 - Zorgleerkracht vangt vaak de zorgleerlingen op
 - Wanneer er in het miniklasje gewerkt wordt, wordt een aandacht besteed aan de basisfouten en wordt er gerichte remediëring voorzien (stappen terug zetten, geleidelijke opbouw binnen de begeleiding)
- Opvolgen van kinderen met socio-emotionele problemen
 - Kindgesprekken: systematische opvolging
 - Vlinderbus: gerichte kindgesprekken wanneer kinderen aangeven dat zij nood hebben aan een gesprek
- Vlindermomenten
 - klasgroep mentaal weerbaarder te maken en hun veerkracht vergroten
 - oefenen in aandacht en bewust aanwezig zijn: stoppen, op adem komen en voelen wat je nodig hebt.
 - tot rust brengen van gedachten, accepteren van dingen die niet fijn voelen en accepteren van impulsen.
 - opnieuw leren in het in het nu aanwezig te zijn en opnieuw leren het lichaam te voelen en om te gaan met emoties.
 - Door een afwisseling tussen actie, ontlading en relaxatie ontdekken ze de mogelijkheden van hun lichaam en hun innerlijke wereld. Wat een positief zelfbeeld, een gegrond vertrouwen en innerlijke rust teweeg brengt.
 - Niet wegstoppen, maar vriendelijke aandacht geven.
 - Een acceptatie of innerlijke houding die erkent dat de dingen zijn zoals ze zijn...vervelend, prettig, neutraal...Een open, milde aanwezigheid, zonder directe mening, maar wel in wezenlijk contact met zichzelf.

Bijlage:

Figuur 1

Figuur 1 Boomdiagram veerkracht (naar: International Resilience Project, Grotberg, 1995)

Figuur 2

Figuur 2 De Groei mindset

Figuur 3

Figuur 2 De Groei mindset; welke stap heb ik vandaag genomen

ZORGBELEID VBS De Knipoog

Bronnen:

- Functiebeschrijving zorgcoördinator basisschool DIM-Antwerpen (juni 2008)
 - Als begeleider leer – en ontwikkelingsprocessen
 - Als opvoeder
 - Als inhoudelijk expert
 - Als organisator
 - Als innovator en onderzoeker
 - Als partner van de ouders / verzorgers
 - Als lid van een schoolteam
 - Attituden
- Functiebeschrijving zorgcoördinator VVKABAO
- Functioneringsgesprek zorgbegeleider GVBS De Knipoog
- Mijn taken als zoco op de verschillende niveaus (school – lkr – lln)
- Visietekst “ zorgbegeleider” (oktober 2008)
- Zorgbeleid VBS De Knipoog (2015)
 - Visie
 - Fase 0: basiszorg
 - Fase 1: verhoogde zorg
 - Fase 2: uitbreiding van zorg
 - Fase 3: overstap naar school op maat
 - Ouderbetrokkenheid
 - MDO
 - Taken zoco
 - Nascholingsbeleid
- Vademecum zorg (Katholiek basisonderwijs 2012)